

## **Confraria de Nuestro Padre Jesús Nazareno (ASSOC)**

En la religiositat de Benidorm, la Setmana Santa ha estat, tradicionalment, un dels moments més importants del culte cristià. La celebració dels oficis religiosos típics d'aquesta data, les escenificacions de la Passió i Mort i especialment, les processons, han tingut una solemnitat i una participació popular superiors a qualsevols altres festivitats religioses. Són unes celebracions que han marcat una fita en l'esdevenir de la vida quotidiana.

Pel que fa a les processons, cal assenyalar que a Benidorm, com a la resta de pobles del País Valencià, existix des de fa segles el costum de traure els denominats passos processionals, o imatges que representen escenes de la Passió i Mort de Jesucrist. Abans de 1936, hi havia quatre passos que desfilaven pels carrers: Crist Crucificat, la Mare de Déu dels Dolors, Crist Jaient i Crist Ressuscitat. Actualment, només subsistix una d'aquestes quatre imatges, la del Crist Jaient, escultura en fusta policromada del segle XVIII que des de la desamortització del segle XIX és de propietat particular.

A partir de la dècada de 1960, la celebració tradicional de la Setmana Santa ha variat a Benidorm. La incorporació a la seua vida religiosa de noves formes de vida i de noves persones procedents d'altres parts de l'estat espanyol ha fet aparéixer elements que, com les confraries, la vestimenta o el cant de saetes, eren aliens a la seua tradició.

Les confraries eren originàriament associacions de fidels constituïdes per a l'exercici d'obres de pietat i de caritat i per a incrementar el culte públic del propi patró. Actualment, l'aspecte més destacat de la seua activitat és l'últim.

La Confraria de Nuestro Padre Jesús Nazareno és la més antiga de Benidorm i data del 30 d'octubre de l'any 1967. Aquest dia es van reunir quinze persones als actualment desapareguts Almacenes Zaragoza, situats al número 4 del carrer de Tomàs Ortuño. Segons es diu a llibre d'actes de la confraria, estaven preocupats perquè Pere Zaragoza Orts, aleshores alcalde de Benidorm, havia donat una imatge del Natzaré a l'església de Sant Jaume i en la processó del Divendres Sant d'aquell any no havia estat treta per manca d'andes i de persones que l'organitzaren. La primera reunió es va efectuar en els magatzems

propietat de l'esmentat alcalde i els presents decidiren constituir-se en confraria amb el nom de *Nuestro Padre Jesús Nazareno de Benidorm* i amb una junta gestora que tenia com a president a Diego Cano Enguera, càrrec que va ocupar 22 anys fins a la seua mort en 1989. La resta de membres fundadors eren, segons l'ordre especificat a l'acta de constitució: Tomàs Pallarés Navarro, Andrés Santamaria Bufor, José Pérez Berenguer, Emilio Ramírez Moreno, Vicent Botella Ortuño, Pascasio Escudero García, Jaume Doménech Nuet, Vicent Fuster Fuster, Joan Pérez Berenguer, Pere Devesa Fuster, José Iborra Lledó, Joan Pascual Gadea, Jaume Pérez Pérez i Francisco Fuster Fuster.

Posteriorment, en successives reunions es van donar els primers passos per tal d'organitzar la confraria. Es va fixar una quota mensual de 50 pessetes per als adults i de 15 pessetes per als menors de quinze anys per tal de fer front a les despeses d'adquisició de les andes, vestimenta, cirials, etc., tot nomenant un cobrador que es quedaria amb dues pessetes de cada rebut per cobrir despeses. Per part d'un confrare es van presentar els plànols d'unes andes que havia fet son pare, propietari d'un taller d'imatgeria a Oriola. També es va decidir l'adquisició de túniques a un sastre d'Oriola, d'un estendard a València, etc. Tot això implicava més diners que els ingressats per les quotes per la qual cosa va ser necessari sol·licitar un crèdit de 100.000 pessetes en la que aleshores es denominava Caixa d'Estalvis del Sud-Est, actual CAM. Es va aconseguir el crèdit sense interessos i a tornar en dos anys.

El dimecres de la Setmana Santa de l'any 1968, es va celebrar la primera processó amb participació i organització de la confraria. Bàsicament, el programa d'actes que es va dissenyar s'ha conservat al llarg dels anys següents. El que sí que ha variat posteriorment ha estat l'itinerari de la processó que en 1968 va ser el següent: plaça Sant Jaume, carrer Major, Albereda, plaça la Creu, carrer Sant Roc, la Biga, Tomàs Ortuño, Bon Pastor, Ametlers, actual passeig de la Carretera, Santa Faç i de nou plaça de Sant Jaume.

Els bons resultats obtinguts els encoratjaren a continuar perfeccionant l'organització de la Setmana Santa i la confraria. Així, Lluís Duart Alabarda, rector

de l'església de Sant Jaume, va ser nomenat assessor espiritual i els seus reglaments van ser aprovats pel bisbat d'Oriola-Alacant. Van decidir adquirir una plataforma amb rodes per a les andes daurar-lo i fer un nou Pas per als xiquets de la confraria. Les dones participaren en la processó amb la confraria i es reglamentà la seua indumentària: *Varias chicas han solicitado salir a la Procesión vestidas típicamente a la española, es decir, con teja, mantilla y traje negro. Per als hòmens es disposà que només els confreres podrien eixir amb la vesta de la confraria. Per la seua banda, les xiquetes anirien amb teja, mantilla, guantes y calcetines de color blanco con traje negro hasta encima de los pies. No es podria eixir en la processó sense el carnet de confrare.*

Les novetats introduïdes costaven més diners que els que quotes i crèdit podien cobrir i el balanç dels primers anys es tancà amb dèficit. Per tant, van haver de fer ús de la imaginació per tal de recaptar diners. Demanaren subvencions a l'Ajuntament, una comissió va recórrer per les nits els comerços i establiments demanant ajuda, van vendre loteria de Nadal, medalles de la confraria a 25 pessetes unitat, van organitzar un Betlem vivent a la plaça del Castell, etc. També es va recórrer a les rifes mensuals com per exemple la *d'una lavadora super-automática, de costo sobre quince mil pesetas, a la cual se pueden sacar buenos beneficios*. El problema econòmic es va fer més greu quan el local on guardaven gratuïtament les andes i altres elements va ser venut pel seu propietari. Hagueren d'abandonar-lo i llogar en 1971 un local al carrer Apol·lo XI, núm. 8. Els ciris es guardaven a la plaça del Castell a l'antiga caserna de la Guardia Civil.

Malgrat les dificultats econòmiques, la confraria creixia i en gener d'aquell any hi havia 178 confreres adults i 160 infantils; en aquells anys les quotes femenines eren inferiors a les masculines. Es va crear una banda de tambors i cornetes que va rebre un donatiu de Pere Zaragoza per als trages infantils donat que havia estat nomenat Germà Major Perpetu, però va ser necessari adquirir instruments i organitzar els assajos. Va ser un element que va contribuir a la solemnitat de les processons. Posteriorment, durant uns anys, va ser una font d'ingressos ja que la seua actuació se saldava amb superàvit, però malgrat això va acabar per desaparèixer i actualment les bandes de cornetes i tambors provenen d'altres localitats.

En 1972, s'iniciaren les gestions per adquirir una seu

pròpia i es va decidir adquirir una casa situada al carrer de Conestable Zaragoza, formada per una planta baixa i un pis. El preu, 1.200.000 pessetes, i la proximitat a l'església de Sant Jaume, van ser factors decisius. Va ser necessari sol·licitar un nou crèdit de 800.000 ptes. a la Caixa d'Estalvis del Sud-Est que va estar signat per quinze confreres. La decisió, encara que tinguera un cost elevat per a les seues possibilitats econòmiques, va ser encertada. Tindre un lloc fix de reunions era important donat que anteriorment se celebraven en llocs molt diversos: Magatzems Zaragoza, Cinema Avenida, Pensió La Palma, escola Leonor Canalejas, etc. També era imprescindible un lloc on emmagatzemar les andes, cirials i tot el necessari per a les processons. A més, es va habilitar una sala per a bar, que es va llogar i va produir posteriorment beneficis. Encara que durant uns anys l'adquisició de la seu va originar dificultats econòmiques aquestes havien finalitzat prompte i el balanç econòmic de l'any 1976 era positiu. De nou la imaginació els havia dut a buscar formes de recaptar fons: representacions teatrals de tipus religiós com *Ha nacido el Mesías* o *El otro milagro*, però també excursions i, fins i tot, una desfilada de models al bar de la Bolera del carrer Russafa.

La confraria ha volgut mantenir-se com una entitat de caràcter religiós, sense implicacions polítiques. No sempre ha estat així: en 1970, durant el règim franquista, es va nomenar el que aleshores era ministre d'Informació i Turisme, Sánchez-Bella, president d'honor. Amb la transició democràtica, però, es va limitar exclusivament a activitats religioses i la confraria es va oposar, per exemple, a la petició de dedicar un carrer a Emili Ruzafa *ya que no queremos salirnos de nuestra condición religiosa, apartándonos totalmente de asuntos políticos*.

Els esdeveniments polítics de la fi del règim franquista i la transició democràtica no entrebancaren la seua activitat, encara que sí, la influïren: a l'acta del 2 de març de 1978 es diu que hi ha prohibició de reunions a causa de les vagues i un confrare queda encarregat de comunicar al comissari de policia el contingut de les reunions setmanals de la junta directiva. En l'acta del 18 de juliol de 1980 diu que *se reza un padrenuestro para los cofrades difuntos*, la qual cosa era habitual a l'inici de les reunions de la junta directiva. Però el que segueix ja no és habitual: *y para la paz de España*, la qual cosa reflectia la intranquil·litat anterior al colp d'estat de febrer de 1982. En 1992 aprovaren que els diners de les flors dels trons, unes 100.000 pessetes es

destinaren a l'associació Víctimes del Terrorisme i es lliuraren al diari ABC. La mesura va tenir acceptació entre els confreres i moltes persones, fins i tot no confreres, donaren flors dels seus horts i jardins per a les andes.

En 1983, es comença a parlar en les actes d'enderrocar la seu i fer-ne una nova i es mostren els plans amb façanes al núm. 9 del carrer Conestable Zaragoza i al carrer Sant Llorenç. Hi hauria un soterrani per magatzem de les andes del Natzaré i la Passió, cirials, etc, una planta baixa per a dependències administratives i una primera planta per a sala de reunions. Però les obres no s'iniciaren fins a desembre de 1984 perquè es volia arregar la major quantitat possible de diners: el cost s'estimava en 7.500.000 pessetes i se n'havien reunit 2.000.000. Es va demanar un nou préstec de 4.000.000 a la Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia a tornar en 5 anys i a un interès del 16 % que aleshores es considerava favorable. De nou, Diego Cano i altres quinze socis van eixir com a fiadors del crèdit i per altra banda la participació de membres de la confraria en els treballs d'electricitat, fusteria, fontaneria, etc, va fer minvar les despeses. L'arquitecte que va fer el projecte, Pere Joan Devesa Martínez, no va voler cobrar pel seu treball. La construcció la va dur a terme Fermín Sánchez. Finalment, es va inaugurar la seu en juny de 1985.

La confraria va fer front als seus deutes i als pocs anys tornava al superàvit. Va continuar la seua vida normal, dedicant-se a l'organització de la Setmana Santa. Els 14 cartells anunciadors de la Setmana que fins aleshores s'havien confeccionat, una part dels quals havia dissenyat Ribes Sogorb, van ser emmarcats. El confrare Josep Bayona des del diari i la ràdio Canfali parlava de la confraria i explicava la seua finalitat.

En octubre de 1989, el germà major Diego Cano estava greument malalt i es va fer una reunió per tal de preparar els actes en cas de defunció: *En ese momento se interrumpió la reunión a las 23, 15 horas de la fecha arriba indicada, con la llegada de un familiar de D. Diego Cano Enguera informando de su fallecimiento.*

Malgrat que la seua mort va ser molt sentida, la confraria continuà la seua activitat amb normalitat tot ocupant-se de les activitats de la Setmana Santa, de celebrar misses pels confreres difunts, de recaptar fons, etc. L'any 1992 se celebrà el XXVé aniversari i

entre altres, es preparà l'edició d'una medalla commemorativa, la impressió d'un programa especial i les activitats dels dies 30 i 31 d'octubre entre les quals destacava una missa cantada a l'església de Sant Jaume amb un organista contractat especialment per a l'acte, un sopar a l'Hotel Poseidón i obsequis als confreres fundadors. A l'acta de novembre d'aquest any es constata entre els membres de la junta directiva una certa decepció per l'escàs interès que han mostrat els mitjans de comunicació pel XXVé aniversari. Només el diari Canfali i ràdio Sirena, es diu, se n'han fet ressò. Fins i tot, hi ha un mitjà escrit al qual s'ha lliurat la història de la confraria i no l'ha volguda publicar. També es lamenta la poca assistència de confreres a la missa i a l'homenatge als fundadors.

En 1993 ja hi havia quatre confraries a Benidorm. La confraria del Natzaré havia vist amb interès la seua creació: a l'acta del 6 de febrer de 1982, es comunica als confreres que s'ha creat la de la *Mare de Déu de l'Esperança i la Pau i todos los miembros asistentes se alegran infinitamente de todo ello ya que contribuirá a un mayor esplendor de la Semana Santa*. Van contribuir amb diversos tipus d'ajuda a la seua posada en funcionament. Posteriorment, va sorgir la idea de crear una Junta de Confraries i des d'aleshores cada any una confraria distinta s'encarrega d'organitzar les activitats de la Setmana Santa. Al mateix temps, es mantenien contactes amb altres confraries del País Valencià i de la resta de l'estat com Extremadura, Andalusia, etc. Alguns d'aquests contactes venien de temps arrere: durant les inundacions d'octubre de 1982 pel trencament de la presa de Tous, les relacions mantingudes amb la confraria del Natzaré d'Alzira van fer que alguns dels confreres s'oferiren a dur roba als damnificats en els seus vehicles.

Actualment, la confraria del Natzaré de Benidorm té quasi mil confreres, però participen uns 700. La seua activitat comença en la processó del Diumenge de Rams, de la qual la confraria va ser impulsora. Va ampliar el seu trajecte que abans era massa curt i va introduir elements nous com ara la participació de xiquets que representen escenes bíbliques. Cal destacar la del burret que du un xiquet al llarg de tota la processó emulant l'entrada de Jesús a Jerusalem. Però és en la processó del Dimecres Sant on més destaca l'activitat de la confraria. La processó fa un recorregut pels carrers del nucli antic i acaba a l'església de Sant Jaume. L'itinerari ha variat al llarg del temps i per als actes del XXVé aniversari la

confraria va demanar a l'Ajuntament que autoritzara el tradicional. La processó s'inicia a les deu hores de la nit i es trauen les imatges del Natzaré i la Mare de Déu dels Dolors. Es fan dues parades oficials, a la plaça de la Creu i al carrer Apol·lo XI, on es fa un toc de silenci. Des de la dècada de 1981, es canten saetes al llarg del recorregut de la processó: en l'acta d'abril d'aquest any es diu que la processó parará 12 vegades per escoltar les *24 saetes en total unos 30 minutos más duradera que otros años*. El Dimecres Sant, els confreres van vestits de negre amb franges roges i les confreres van vestides també de negre amb *teja y mantilla*, elements aliens a la indumentària tradicional de Benidorm encara que es van introduir pel seu suposat caràcter tradicional. El Divendres Sant es celebra la Pujada al Mont Calvari,

que comença a les set del matí amb poca gent però finalitza a les dotze amb gran quantitat de persones que s'incorporen al llarg del matí. Per la vesprada es fa la processó del Sant Soterrar.

Actualment, hi ha a Benidorm, a més de la del Natzaré, altres cinc confraries sorgides posteriorment a altres parròquies. Són: *Virgen de la Esperanza y la Paz*, de la parròquia del Bon Pastor (1981, promoguda per la Casa d'Andalusia); *Cristo del Perdón y la Buena Muerte* (1990) en l'Almudena; *Mare de Déu dels Dolors* (1993) en la capella del mateix nom de l'església de Sant Jaume, integrada exclusivament per dones; *Oración de Jesús en el huerto en su agonía de Getsemaní* (1998) en l'església de Sant Joan Baptista i, finalment, la de *la Última Cena* (2000).

# Diccionari de Benidorm